

**Ex-Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck kijkt naar de toekomst van dorpen.
In aanloop van ons vormingsmoment rond open ruimte in Heusden-Zolder, stuurde hij ons enkele gedachten toe. We vatten die samen.**

foto: Fred Ernst

Het platteland verliest te veel van zijn troeven: een betekenisvolle menselijke aanwezigheid, natuur en economisch belang. Maar waar maken we weer natuur bij (waaronder verwilderd ontoegankelijk groen)? Onthardingsprojecten kunnen wat helpen, zo kan beton weer plaats maken voor meer groen. Belangrijk is echter het behoud van de open ruimte ROND het dorp en niet de open ruimte erin.

De opdracht is niet enkel meer verdichten in kernen, maar weer een band opbouwen met de bodem, een zinvolle voedselvoorziening creëren (o.a. circulaire landbouw in korte keten). Zo kunnen erfgoeddorpjes bijvoorbeeld weer heropleven. Dorpen die qua voorzieningen en openbaar vervoer wél te verdichten zijn, kunnen terug architectuur- en woonkwaliteit krijgen. Een verkaveling met vrijstaande woningen is echt geen dorpsarchitectuur. Tot het begin van de 20e eeuw bestonden verkavelingen niet bij ons, ze zijn geen onderdeel van ons architectuurhistorisch cultureel erfgoed.

Er is niks mis met verappartementisering als er voldoende aandacht gaat naar de woonkwaliteit. Het gaat om goed wonen. Ook appartementen kunnen terrassen met een plonsbad, een collectieve tuin beneden of op het dak hebben. Wat hoger bouwen kan gerust een verandering ten goede zijn. Een mooi Toscaans dorpje als San Gimignano heeft een dichtheid van 120 woningen per hectare en is gemiddeld 4 à 5 bouwlagen hoog. Door zijn smalle straatjes is het autovrij.

Een dorp is liefst een interactieve woongemeenschap. Met coöperatieve modellen werken we aan betaalbaar wonen. Nieuwe stedenbouwkundige en architecturale typologieën kunnen een antwoord bieden op de vraag naar wonen in een goed met openbaar vervoer ontsloten compacte dorpsgemeenschap, naar samenleven in een correcte balans tussen privacy en sociaal contact.

Wat het debat over identiteit en verandering betreft: identiteit is geen stabiel gegeven en is dat nooit geweest. Verandering is een expressie van de tijd, is onvermijdelijk en bevat een opdracht, een plicht tot het bewaken van de kwaliteit van die transitie. Het behoud van identiteit leidt naar conflictueuze nostalgie. Onze echte opdracht bestaat uit de vraag naar welke nieuwe identiteit we willen evolueren en welke ambities we daarin samen realiseren. Waar je de zachte weggebruiker wil aantrekken leg je nooit kasseien, zelfs niet in beschermde dorpsgezichten. Kasseien zijn een verouderde, nostalgische vorm van bestrating.

september 2020